

Makroprudencijalna dijagnostika

četvrto tromjesečje 2018.

godina III · broj 7 · siječanj 2019.

Sadržaj

Uvodne napomene	3
1. Identifikacija sistemskih rizika	3
2. Potencijalni okidači za materijalizaciju rizika	6
Okvir 1. Donosi li intenziviranje rasta gotovinskih nenamjenskih kredita rizike za financijsku stabilnost	7
3. Recentne makroprudencijalne aktivnosti	13
3.1. Nastavak primjene stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala za Republiku Hrvatsku u prvom tromjesečju 2020.	13
3.2. Preispitivanje utvrđivanja ostalih sistemski važnih kreditnih institucija u Republici Hrvatskoj	13
3.3. Pregled makroprudencijalnih mjera po zemljama EU-a.	14
Pojmovnik	17
Popis kratica	18
Dvoslovne oznake za zemlje	19

IZDAVAČ

Hrvatska narodna banka

Trg hrvatskih velikana 3, 10000 Zagreb

Telefon centrale: 01/4564-555, telefon: 01/4565-006, telefaks: 01/4564-687

www.hnb.hr

Molimo korisnike ove publikacije da pri korištenju podataka obvezno navedu izvor.
Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.

ISSN 2459-8704

Uvodne napomene

Makroprudencijalni dijagnostički proces sastoji se od ocjenjivanja makroekonomskih i financijskih odnosa i kretanja koji mogu rezultirati narušavanjem financijske stabilnosti. Pritom se pojedinačni signali koji upozoravaju na povećan stupanj rizika detektiraju na temelju kalibracija statističkim metodama, regulatornih standarda ili stručnih procjena. Oni se sintetički prikazuju u mapi rizika, a indiciraju razinu i dinamiku ranjivosti te tako olakšavaju postupak identifikacije sistemskog rizika, što podrazumijeva određivanje njegove prirode (strukturna ili ciklička), lokacije (segment sustava u kojem se razvija) i izvora (primjerice, odražava li više poremećaje na strani ponude ili na strani potražnje). S obzirom na tu dijagnostiku, optimizira se instrumentarij i kalibrira intenzitet mjera koje bi trebale najučinkovitije djelovati na rizik, reducirati regulatorni rizik, uključujući mogućnost nepoduzimanja aktivnosti, te minimizirati potencijalna negativna prelijevanja na druge sektore kao i neočekivane prekogranične učinke. Osim toga, na taj se način tržišni sudionici informiraju o identificiranim ranjivostima i rizicima koji bi se mogli materijalizirati i ugroziti financijsku stabilnost.

---

1. Identifikacija sistemskih rizika

Sveukupna ocjena izloženosti sustava sistemskim rizicima ostala je nepromijenjena u odnosu na [prethodno izvješće](#) te se i dalje zadržala umjerenom.

Nastavak gospodarskog rasta u posljednjem tromjesečju 2018. kao i u cijeloj protekloj godini, čemu su pogodovala i povoljna kretanja na međunarodnim financijskim tržištima, rezultirao je daljnjim poboljšanjem pokazatelja dugoročne održivosti duga svih domaćih sektora i smanjenjem identificiranih strukturnih ranjivosti hrvatskoga gospodarstva. Međutim, razina duga opće države (74,5% BDP-a na kraju rujna 2018.) kao i duga privatnog sektora (95,9% BDP-a, na kraju rujna 2018. prema konsolidiranim podacima) još je relativno visoka te je uz ovisnost o inozemnom financiranju važan strukturni rizik i čini zemlju vrlo ranjivom na moguće promjene uvjeta financiranja na međunarodnim tržištima. Inozemni dug gospodarstva u cjelini također je relativno visok

(74,5% BDP-a na kraju listopada 2018.), ali se vanjske neravnoteže postupno smanjuju te se očekuje da će se takva kretanja nastaviti (više o tome vidi u [Makroekonomskim kretanjima i prognozama, br. 5](#)).

Smanjenje ranjivosti sektora stanovništva posljedica je smanjenja tereta otplate duga zbog bržeg rasta raspoloživog dohotka u odnosu na porast nominalnog duga, dok istodobni porast neto financijske imovine djeluje na smanjenje rizika likvidnosti i solventnosti tog sektora. Slično tome, pozitivni poslovni rezultati nefinancijskih poduzeća (porast dobiti i bruto operativnog viška, prema preliminarnim podacima) također ublažavaju njihove ranjivosti.

Slika 1. Mapa rizika u četvrtom tromjesečju 2018.

Napomena: Strelice označuju promjene u odnosu na mapu rizika za treće tromjesečje 2018. objavljenu u [Makroprudencijalnoj dijagnostici, br. 6](#).
Izvor: HNB

Strukturne ranjivosti financijskog sektora nisu se znatnije izmijenile i ocjenjuju se umjerenima. Bankovni sustav i dalje je stabilan i visokokapitaliziran, a glavina njegovih ranjivosti proizlazi iz visoke razine valutnoga i valutno induciranoga kreditnog rizika, visoke koncentracije bankovnog sustava¹ te koncentracije izloženosti kreditnih institucija prema sektoru države i grupama povezanih osoba iz sektora nefinancijskih poduzeća. Vodeći računa o ublažavanju rizika koji mogu proizići iz koncentracije izloženosti, HNB je dopunio [Odluku o velikim izloženostima kreditnih institucija](#). Tim izmjenama definirana je jasnija metodologija za identifikaciju grupa povezanih osoba koja bi mogla pridonijeti smanjenju nepovoljnih učinaka u slučaju materijalizacije rizika zaraze, a time i smanjenju kreditnog rizika. Osim navedenih glavnih ranjivosti bankovnog sustava, u uvjetima dosad najnižih kamatnih stopa na depozite – što potiče zadržavanje sredstava na tekućim računima

¹ Porast koncentracije bankovnog sustava, mjerene HHI-jem za imovinu, rezultat je pripajanja Splitske banke OTP banci u posljednjem tromjesečju 2018. Dodatno, očekuje se pripajanje Jadranske banke d.d. Hrvatskoj poštanskoj banci d.d.

klijenata – i uz daljnji rast dugoročnog financiranja privatnog sektora, rizici koji proizlaze iz ročne neusklađenosti imovine i obveza banaka i dalje su naglašeni.

Kada je riječ o rizicima koji mogu proizići iz kratkoročnih kretanja na financijskim tržištima, oni se nisu značajnije promijenili te se i nadalje ocjenjuju vrlo niskima. Pad cijena dionica na stranim tržištima kapitala, koji se odrazio i na domaće tržište, bio je kratkotrajne prirode. Ipak, povećana kolebljivost na europskom dioničkom tržištu uz utjecaj i dalje relativno visokih premija za rizik talijanskih banaka majki (iako smanjenih u posljednjim mjesecima) djelovali su na porast strane komponente indeksa financijskog stresa. Uz sve navedeno, blagi uvjeti financiranja na domaćem i na međunarodnim financijskim tržištima, kojima, među ostalim, pogoduje odgađanje pooštavanja monetarne politike [ESB-a](#), mogu potaknuti investitore na prekomjerno preuzimanje rizika.

Cikličke ranjivosti nefinancijskog sektora blago su porasle (Slika 1., u sredini, gore). Tome je pridonijelo zamjetljivije ubrzanje gotovinskoga nenamjenskoga bankarskoga kreditiranja sektora stanovništva, koje je u 2018. doseglo dvoznamenkaste stope rasta. Nenamjensko financiranje, i to pretežno bez zaloga, zahtijeva posebnu pozornost (vidi Okvir 1. Donosi li intenziviranje rasta gotovinskih nenamjenskih kredita rizike za financijsku stabilnost) jer poticano (pre)blagim standardima odobravanja može u budućnosti, i to posebno u silaznoj fazi gospodarskog ciklusa, dovesti do poteškoća u servisiranju duga sektora stanovništva, a time do gubitaka za banke.

Osim toga, trenutačno relativno dostupniji gotovinski nenamjenski krediti barem djelomično se koriste i kao supstitut stambenom financiranju, što dodatno podržava rast cijena stambenih nekretnina, koji je u trećem tromjesečju 2018. iznosio 6,8% na godišnjoj razini. Ipak, nakon dugogodišnje korekcije cijene još nisu dostigle pretkrizne razine, a model njihove utemeljenosti na makroekonomskim fundamentima još ne upućuje na stvaranje značajnijih neravnoteža, a samim time ni na značajan porast rizika povezanih sa spomenutim rastom (intenzivniji rast cijena stambenih nekretnina može utjecati na jači porast zaduženosti stanovništva, dok kod banaka predstavlja opasnost od veće korekcije cijena i značajnijeg pada vrijednosti kolaterala u silaznoj fazi gospodarskog ciklusa).

---

2. Potencijalni okidači za materijalizaciju rizika

Glavni potencijalni okidači materijalizacije rizika povezani su s vanjskim okruženjem, odnosno s porastom geopolitičke neizvjesnosti i mogućim jačanjem protekcionizma, što bi moglo rezultirati pogoršanjem uvjeta financiranja i daljnjim porastom neizvjesnosti.

Dok se uredan izlazak Ujedinjene Kraljevine iz EU-a ne bi trebao nepovoljno odraziti na financijska tržišta jer je već ugrađen u očekivanja, porast neizvjesnosti u vezi s načinom izlaska ipak je utjecao na blagi porast nestabilnosti na financijskim tržištima. Povećan rizik od izlaska bez dogovora (tzv. hard Brexit) u slučaju materijalizacije povećat će trošak financiranja (više o tome vidi u [ECB's Financial Stability Review](#)), ali i negativno se odraziti na gospodarsku aktivnost zemalja europodručja. Pritom se izravni ekonomski i financijski učinci na Hrvatsku ocjenjuju neznatnima jer će glavnina učinaka ovisiti o posrednom djelovanju Brexita preko utjecaja na hrvatske vanjskotrgovinske i financijske partnere, koji bi u slučaju izlaska bez dogovora mogao biti značajan.

Rizici vezani uz političku situaciju u Italiji i potrebu za provedbom dodatne fiskalne konsolidacije dosad nisu imali značajnijeg utjecaja na druge zemlje europodručja, kao ni na Hrvatsku. Međutim, nakon dogovora talijanske vlade i Europske komisije o provođenju dodatnih fiskalnih mjera premija za rizik za Italiju tek se blago smanjila i nije se vratila na ranije razine. Ponovno povećanje premije za rizik moglo bi rezultirati rastom kamatnih stopa u Italiji, dodatnim usporavanjem gospodarske aktivnosti i smanjenjem profitabilnosti njihovih banaka. To bi se moglo nepovoljno odraziti i na domaće gospodarstvo s obzirom na to da je Italija hrvatski najveći vanjskotrgovinski partner. Eventualni poremećaji u poslovanju talijanskih banaka mogli bi se prelići i na domaće banke koje su u njihovu vlasništvu. Ipak, vjerojatnost je za takav scenarij mala budući da su trenutačna izloženost i obujam financiranja koje bi mogle osigurati domaće banke razmjerno niski. Domaće banke kćeri visoko su kapitalizirane, a svoju aktivnost financiraju iz domaćih depozita.

Negativne posljedice na financijski sektor imalo bi i snažnije usporavanje globalne gospodarske aktivnosti od očekivanog, a što bi bilo posebno naglašeno u uvjetima mogućeg jačanja protekcionizma i njegova utjecaja na usporavanje svjetske trgovine. U takvim uvjetima kolebljivost cijena sirovina, koja posebno pogađa velike izvoznike poput Brazila i Rusije, smanjenje potražnje iz Kine i neizvjesnosti glede njezine prilagodbe

sporijim stopama rasta bili bi dodatni potencijalni okidač znatnijeg pogoršanja globalnih uvjeta financiranja.

Naposljetku, potraga za prinosima, povoljni gospodarski uvjeti te izdašna likvidnost i dalje pogoduju prekomjernom preuzimanju rizika, a time i opasnosti od naglog i znatnog porasta premija za rizik na globalnim financijskim tržištima. Materijalizacija takvog scenarija rezultirala bi smanjenjem vrijednosti imovine banaka koja se iskazuje po tržišnoj cijeni (ili fer vrijednosti) i smanjenjem vrijednosti kolaterala, a posljedično bi banke teže udovoljavale regulatornim zahtjevima za kapitalom i likvidnosti.

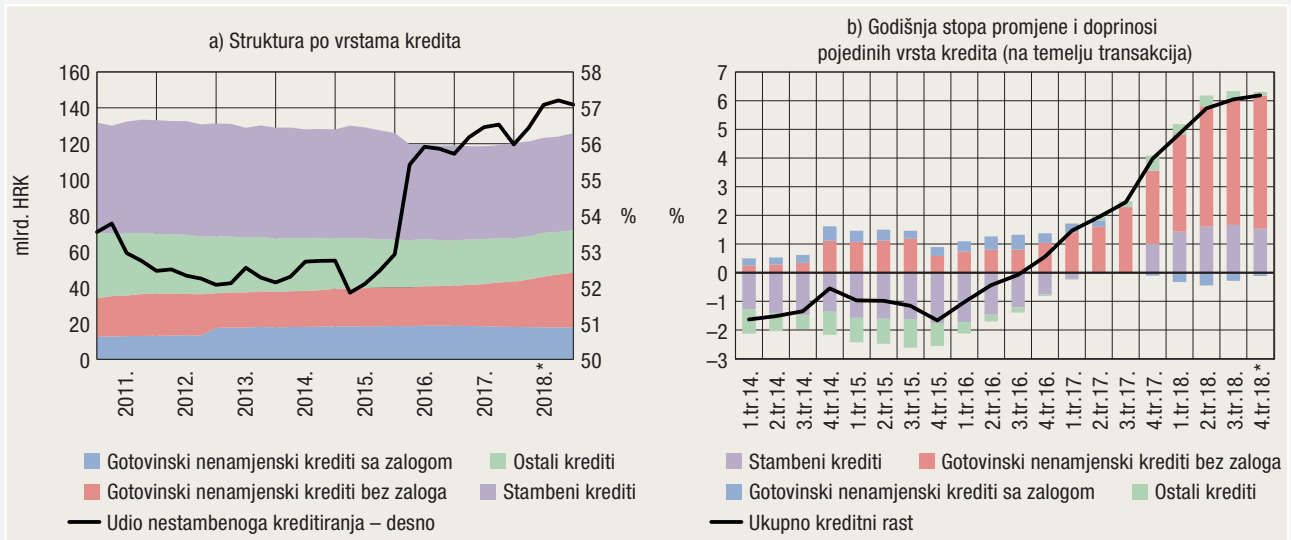
Što se tiče domaćeg okružja, pojačana emigracija i njome prouzročen nedostatak radne snage u pojedinim djelatnostima ne samo da stvara pritisak na povećanje plaća nego može dovesti i do ugrožavanja potencijalnog rasta i smanjenja troškovne konkurentnosti. Na fiskalnu bi se politiku mogli nepovoljno odraziti populistički pritisci na proračun i potencijalni troškovi odšteta po nekima od sudskih procesa koji su u tijeku ili pak slabiji turistički rezultati od očekivanih.

Okvir 1. Donosi li intenziviranje rasta gotovinskih nenamjenskih kredita rizike za financijsku stabilnost

Proces oporavka zaduživanja sektora kućanstava započeo je potkraj 2016. godine (vidi [Financijsku stabilnost, br. 19](#), poglavlje 3.). Rast zaposlenosti i raspoloživog dohotka povećao je potencijal zaduživanja, a kreditni se rast (mjereno transakcijama, odnosno razlikom između novoga kreditiranja i otplata postojećih dugovanja) sredinom 2018. ubrzao na 6% na godišnjoj razini (Slika 1.b). Iako je jačanje zaduživanja kućanstava kod kreditnih institucija djelomice posljedica oporavka stambenoga kreditiranja, započetog krajem 2017. usporedo s prvim programom državnog subvencioniranja stambenih kredita, najveći poticaj ubrzanju ukupnoga kreditnog rasta došao je od gotovinskih nenamjenskih kredita. Njihov se rast postupno intenzivirao još od 2016. godine, a na kraju studenoga 2018. dosegnuo je 12,6% na godišnjoj razini, čemu pridonose isključivo krediti bez zaloga, koji rastu čak dvostruko brže od prosjeka. Rast ovih kredita ujedno je povećao njihov udio u ukupnim kreditima, potencijalno nadomještavajući osigurane oblike kreditiranja (Slika 1.a).

Slika 1. Dug kućanstava prema kreditnim institucijama

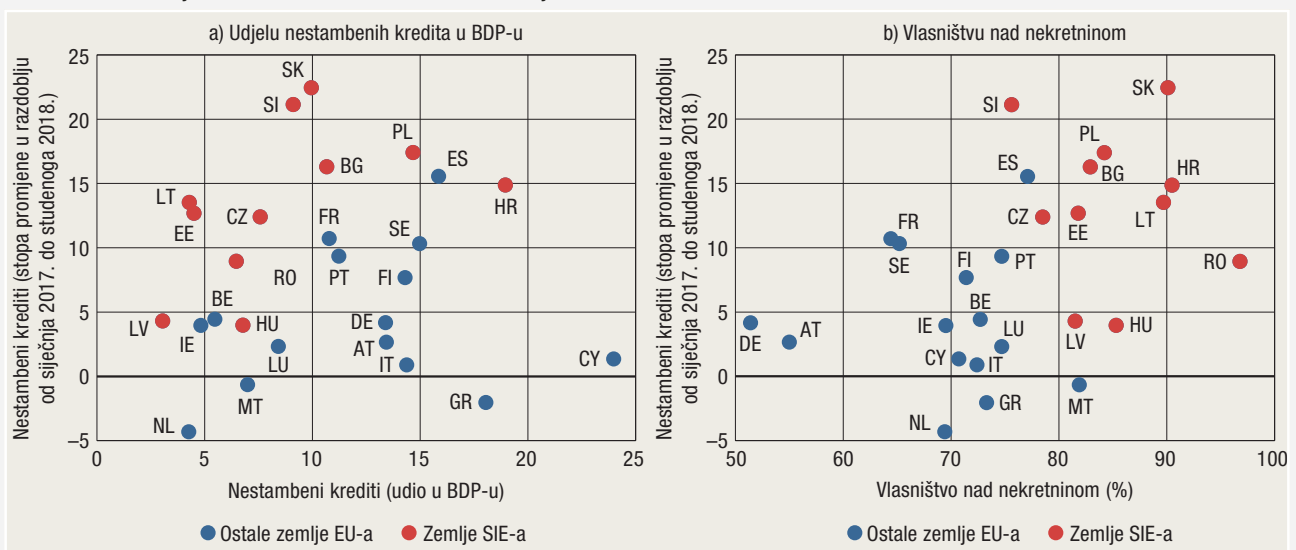

Napomena: Podaci o stanju na kraju 2018. odnose se na stanje na dan 30. studenoga 2018. Godišnje stope promjene na kraju 2018. godine odnose se na razdoblje do studenoga 2018.

Izvor: HNB

Osim u Hrvatskoj, zamjetan rast nestambenoga kreditiranja posljednjih godina prisutan je i u drugim zemljama Europske unije, pri čemu se ističu zemlje Srednje i Istočne Europe, a među njima posebice Slovačka i Slovenija, ali i zemlje poput Španjolske, u kojoj je nakon krize bio prisutan dugotrajan pad kreditne aktivnosti (Slika 2.a). Zanimljivo je da se među spomenutim zemljama izdvaja Hrvatska s relativno većim udjelom nestambenoga kreditiranja (mjereno udjelom u BDP-u), ali i ukupnim iznosom transakcija nestambenih kredita koje premašuju 1% BDP-a godišnje. Navedene zemlje istodobno karakterizira visok udio kućanstava koja žive u vlastitoj nekretnini, što implicira manju potražnju za stambenim kreditima (Slika 2.b). S druge strane, u zemljama Zapadne Europe ukupan je kreditni rast potaknut ponajviše rastom stambenoga

Slika 2. Kretanje nestambenih kredita u zemljama EU-a, u ovisnosti o:

Napomena: Zbog različitosti u klasifikaciji namjena kredita među zemljama EU-a prikazuje se nestambeno kreditiranje. Podaci o vlasništvu nad nekretninom preuzeti su iz EU-SILC-a 2017.

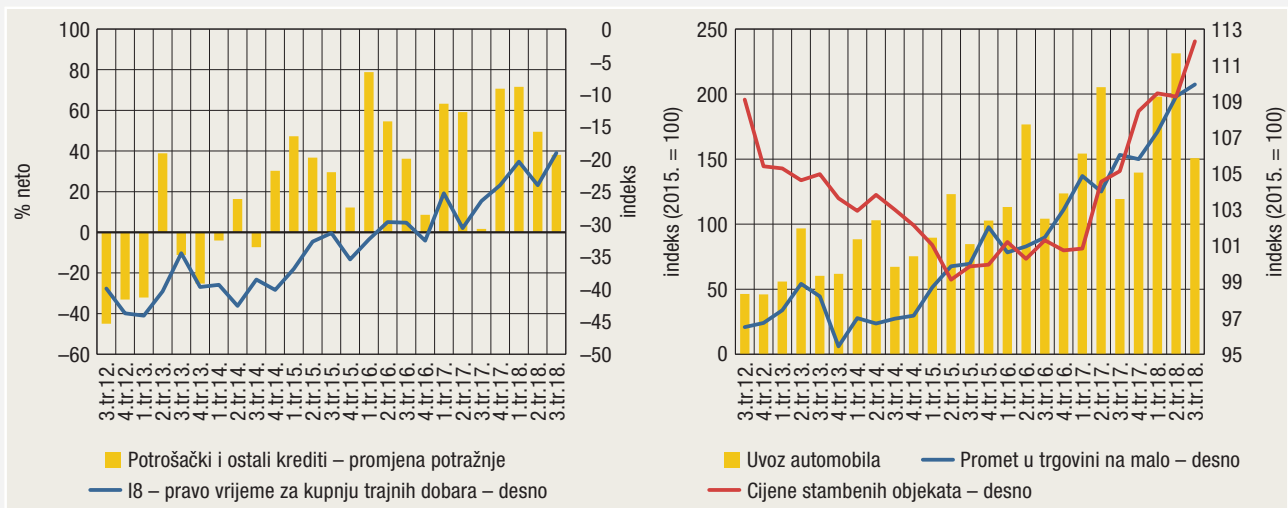
Izvori: ESB; Eurostat

kreditiranja, što je i odredilo trendove ukupnoga kreditiranja u zemljama europskog područja (o tome vidi [ESB-ov okvir o rastu potrošačkih kredita](#)).

Rast gotovinskih nenamjenskih kredita u Hrvatskoj može se povezati s povećanjem potrošnje kućanstava. [Anketa o kreditnoj aktivnosti banaka](#) upućuje na jačanje potražnje za potrošačkim i ostalim kreditima, potaknuto oporavkom pouzdanja potrošača te potrošnjom trajnih dobara. Na sličan zaključak upućuju i odgovori iz [Ankete o pouzdanju potrošača](#), koji pokazuju da se popravlja raspoloženje potrošača povezano s prigodnošću trenutka za kupnju trajnih dobara (Slika 3. lijevo). Pritom je moguće da se osim financiranja potrošnje gotovinskim nenamjenskim kreditima duljih rokova doprinosi djelomice nadomještanju krediti za kupnju automobila, koje je većina kreditnih institucija napustila, ili, pak, stambeni krediti, radi bržega i jednostavnijeg financiranja kupnje nekretnina ili njihova uređenja i namještanja (Slika 3. desno).

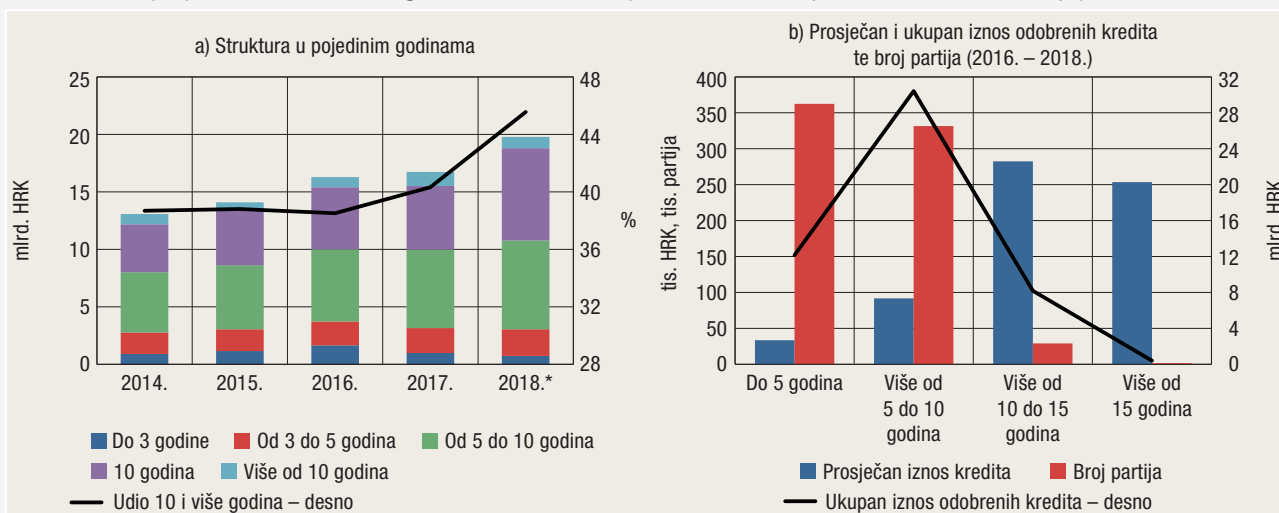
Slika 3. Promjena potražnje za potrošačkim kreditima (lijevo) i povezani indikatori potrošnje (desno)

Napomena: Stupci prikazuju procjenu promjene potražnje iz Ankete o kreditnoj aktivnosti banaka (za odrednice potražnje vidi pitanje 15. Ankete). Pozitivna vrijednost upućuje na porast, a negativna na smanjenje potražnje. Linija prikazuje indeks odgovora glede pogodnosti kupnje trajnih dobara za kućanstvo zasnovan na podacima iz Ankete o pouzdanju potrošača (vidi pitanje 18 Ankete). Veće vrijednosti indeksa u odnosu na prethodno razdoblje upućuju na porast optimizma potrošača.
Izvori: DZS; HNB

Obilježja novoodobrenih gotovinskih nenamjenskih kredita mogu pomoći pri identificiranju glavnih rizika povezanih s ovim oblikom zaduživanja. Promotri li se ročnost, dominiraju krediti odobreni na razdoblje od pet i više godina, iako se u posljednje dvije godine najveći rast uočava kod kredita s izvornim dospelom od deset i više godina (Slika 4.a). Osim toga, ispitivanje koje je HNB proveo na uzorku odabranih banaka pokazuje da se krediti s dužim inicijalnim rokovima dospelom prosječno odobravaju na mnogo veće iznose (Slika 4.b). Nadalje, prosječne kamatne stope na novoodobrene gotovinske kredite, iako slijede opći trend pada, više su nego na ostale oblike kreditiranja, i to prosječno za 3,5 postotnih bodova u odnosu na stambene kredite, kao drugu najzastupljeniju vrstu kreditiranja kućanstava (Slika 5. lijevo), što

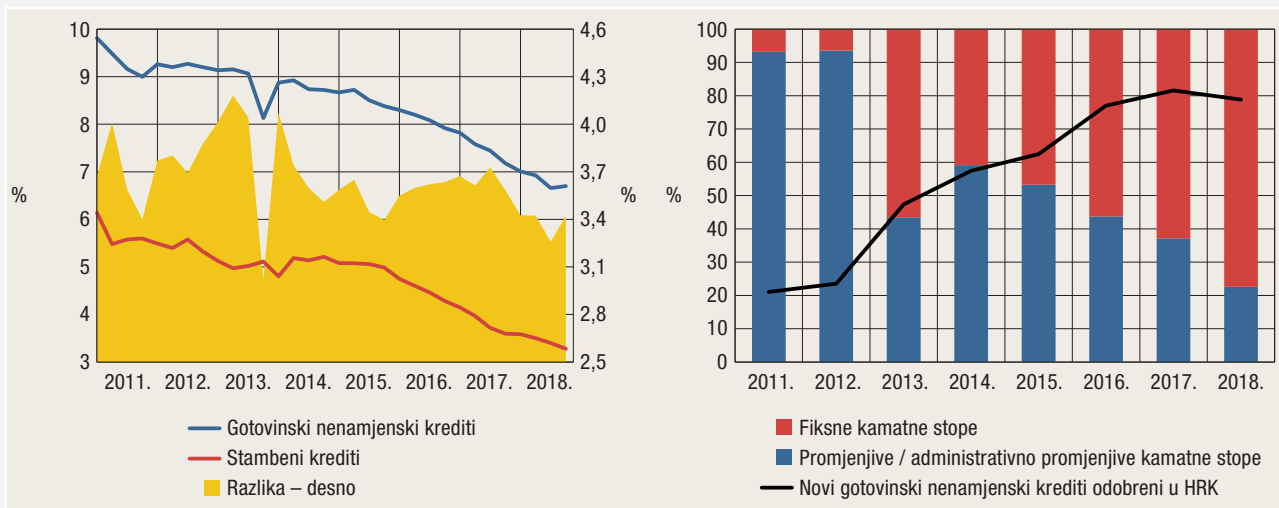
Slika 4. Obilježja novoodobrenih gotovinskih nenamjenskih kredita prema izvornom dospijeću:

Napomena: Podaci za 2018. odnose se na razdoblje od siječnja do studenoga 2018.
Izvori: HNB; Anketno ispitivanje HNB-a na uzorku odabranih banaka

odražava premiju za rizik koju banke zaračunavaju na ovakav rizičniji tip kreditiranja. S druge strane, valutni i kamatni rizici za klijente manje su izraženi nego kod ostalih vrsta kreditiranja (npr. stambenog) jer u strukturi novoga nenamjenskoga gotovinskoga zaduživanja prevladava kreditiranje u kunama i s fiksnom kamatnom stopom (Slika 5. desno).

Slika 5. Kamatne stope na novoodobrene gotovinske nenamjenske kredite (lijevo) te kamatna i valutna struktura novih poslova (desno)

Napomena: U izračunu prosječnih kamatnih stopa od trećeg tromjesečja 2014. isključeni su ponovni sporazumi.
Izvor: HNB

Nadalje, gotovinski nenamjenski krediti bez zaloga često se odobravaju u vrlo kratkom roku, a katkad i bez dolaska klijenta u poslovnici, putem mobilnih i online kanala prodaje. Jednostavnost njihova odobravanja uz produljenje izvornog dospijeća i veći iznos kredita povećava privlačnost tog oblika zaduživanja. S druge strane, upravo zbog potencijalno veće rizičnosti tih kredita, kreditne institucije plasiraju ih uz veće kamatne marže, što omogućuje trenutno povećanje profitabilnosti te plasman viška likvidnih sredstava.

Budući da je rast gotovinskih nenamjenskih kredita potaknut gotovo isključivo kreditima bez zaloga, on se za kreditne institucije može smatrati rizičnijim od rasta stambenih i gotovinskih kredita koji se odobravaju uz zalog, jer ne posjeduju utrživi instrument osiguranja poput nekretnine ili financijske imovine. Dostupnost zadužnica, jamaca ili isprava o zapljeni osobnih primanja po pristanku dužnika samo umjereno ublažava rizike povezane s tim oblikom kreditiranja. Sistemski rizici povezani s njima odnose se na činjenicu da u budućnosti može doći do porasta broja kućanstava koja neće biti u mogućnosti ispunjavati obveze po preuzetim zajmovima i većih gubitaka za kreditne institucije nego kod kredita osiguranih zalogom.

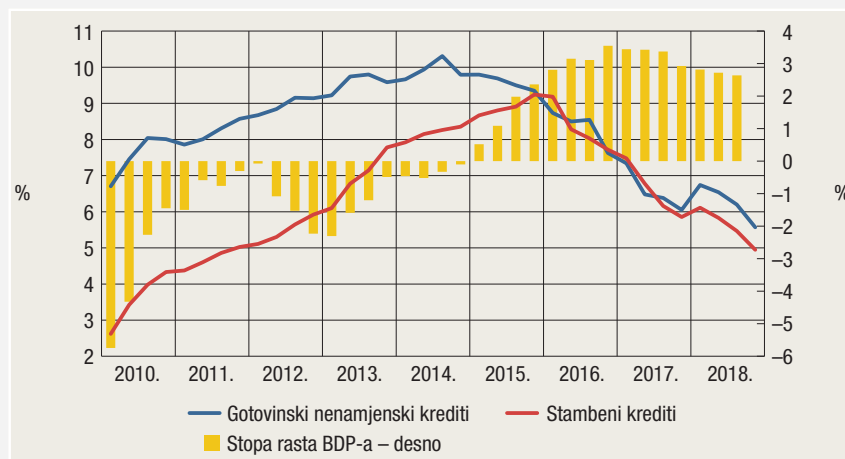
Drugi potencijalni izvor sistemskog rizika povezan je s procjenom kreditne sposobnosti potencijalnih dužnika. Ispitivanje koje je HNB proveo na uzorku odabranih banaka pokazuje kako kreditne institucije u Hrvatskoj primjenjuju blaže standarde pri odobravanju gotovinskih nenamjenskih kredita nego kod stambenoga kreditiranja. U izračunu kreditne sposobnosti klijenata i najvećega mogućeg iznosa otplate kreditne institucije ne primjenjuju ujednačenu metodologiju, jer neke od njih u obzir uzimaju interno definirane minimalne životne troškove, dok druge to čine indirektno primjenom najvećega dopuštenog omjera otplata duga i dohotka. Tome valja pridodati kako je utvrđivanje kreditne sposobnosti kod gotovinskoga kreditiranja, posebice za klijente s ispodprosječnim primanjima, blaže nego kod stambenoga kreditiranja, za koje je Odlukom o dodatnim kriterijima za procjenu kreditne sposobnosti potrošača te provođenju postupka naplate dospjelih neplaćenih obveza i dobrovoljne namire obvezno propisana visina minimalnih životnih troškova koje treba uključiti u procjenu kreditne sposobnosti. Dodatno valja naglasiti da prestanak razmjene podataka i izdavanja kreditnih izvješća za građane u Hrvatskom registru obveza po kreditima od početka 2018. godine onemogućuje uvid u dugovanja klijenta ostalim kreditnim institucijama i pojačava asimetriju informacija na tržištu kredita.

Sve navedeno, jednostavnost i brzina odobravanja, povećavanje broja zajmoprimaca, ublažavanje uvjeta kreditiranja i produljenje izvornog dospijeća, moglo bi dovesti do nepovoljne selekcije (engl. *adverse selection*) zajmoprimaca. Tako su, primjerice, u istraživanju potrošačkih kredita odobrenih putem online servisa u SAD-u, Hertzberg i sur. (2016.)² primijetili kako je kod klijenata koji biraju kredite s duljim rokom dospijeća veća i vjerojatnost neispunjavanja obveza po preuzetim obvezama. Naime, čini se da su takvi klijenti više izloženi šokovima dohotka, pa zbog toga i rizičniji.

2 Hertzberg, Liberman, Paravisini; Screening on Loan Terms: Evidence from Maturity Choice in Consumer Credit, *The Review of Financial Studies*, Volume 31, Issue 9, 1 September 2018, 3532–3567, <https://doi.org/10.1093/rfs/hhy024>

Odsustvo zaloga i moguća nepovoljna selekcija klijenata kod gotovinskih nenamjenskih kredita mogu se odraziti na stanje i kretanje neprihodonosnih kredita. Uspoređujući ih sa stambenim kreditima, vidljivo je kako su u Hrvatskoj u vremenima rasta zaposlenosti i dohotka (Slika 6.) dužnici lakše podmirivali svoje obveze, pa su se udjeli neprihodonosnih kredita smanjivali za oba oblika kreditiranja. Nasuprot tome, u razdoblju nepovoljnih ekonomskih kretanja i većeg razduživanja, pad zaposlenosti i dohotka kućanstava doveo je do poteškoća u vraćanju duga i većih gubitaka banaka po neprihodonosnim gotovinskim kreditima zbog njihove teže naplativosti u odnosu na stambene kredite. Pritom, blaža procjena kreditne sposobnosti te duži rok dospeljeća povećavaju vjerojatnost nesposobnosti ispunjavanja obveza po preuzetim kreditima, jer djeluju u smjeru rasta udjela klijenata koji će ranije osjetiti negativne posljedice ekonomskih šokova, dok odsustvo zaloga može djelovati na rast gubitaka banaka po neprihodonosnim kreditima.

Slika 6. Udio neprihodonosnih kredita i stopa rasta BDP-a

Napomena: Prikazane su anualizirane stope rasta BDP-a (izračunate kao kumulativne sume BDP-a u posljednjih godinu dana podijeljene s tako dobivenim godišnjim iznosima BDP-a na kraju istog tromjesečja prethodne godine).
Izvori: Eurostat; HNB

Rastuća izloženost banaka gotovinskim nenamjenskim kreditima bez zaloga svojevrsna je akumulacija rizika koji bi svojom materijalizacijom mogli prouzrokovati veće gubitke bankama, a i oslabiti buduću potrošnju kućanstava. Optimistična očekivanja mogućnosti servisiranja duga, najviše izražena u vremenima gospodarskog uzleta, pridonose razvoju sistemskog rizika, čije bi se negativne posljedice mogle osjetiti tek u silaznoj fazi gospodarskog ciklusa. Nastavi li se ubrzavati, postojeći rast gotovinskih nenamjenskih kredita mogao bi ubrzo postati prekomjeran, što bi zahtijevalo djelovanje HNB-a radi očuvanja financijske stabilnosti. Pritom, na raspolaganju su mikroprudencijalni i makroprudencijalni instrumenti, poput strožih uvjeta za procjenu kreditne sposobnosti, povećanja kapitalnih zahtjeva u Stupu 2, ili pak ograničenja roka dospeljeća, kakve su nedavno aktivirale i susjedne zemlje (Slovenija, Srbija).

---

3. Recentne makroprudencijalne aktivnosti

3.1. Nastavak primjene stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala za Republiku Hrvatsku u prvom tromjesečju 2020.

Provedena tromjesečna analitička ocjena razvoja sistemskih rizika cikličke prirode pokazala je da i dalje ne postoji pritisak koji bi zahtijevao korektivne intervencije HNB-a. Naime, blagi rast stanja ukupnih domaćih i inozemnih plasmana nefinancijskom sektoru u trećem tromjesečju 2018. bio je praćen relativno jačim rastom nominalnog bruto domaćeg proizvoda zbog čega se omjer ukupnih plasmana i BDP-a dodatno smanjio. Kao rezultat takvih kretanja, jaz zaduženosti izračunat na temelju spomenutoga standardiziranog omjera nastavio se smanjivati. Takvi su trendovi zabilježeni i kod specifičnog pokazatelja relativne zaduženosti, koji predstavlja omjer kredita domaćih kreditnih institucija i tromjesečnog sezonski prilagođenog BDP-a. U skladu s rezultatima provedene analize Hrvatska narodna banka u prosincu 2018. izdala je [Priopćenje](#) o nastavku primjene nulte stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala za Republiku Hrvatsku za prvo tromjesečje 2020. godine.

3.2. Preispitivanje utvrđivanja ostalih sistemski važnih kreditnih institucija u Republici Hrvatskoj

U skladu sa [Smjernicama Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo](#) i [Zakonom o kreditnim institucijama](#) HNB je kao imenovano tijelo za utvrđivanje ostalih sistemski važnih (OSV) kreditnih institucija ponovio redoviti godišnji postupak utvrđivanja OSV kreditnih institucija u RH i određivanja visine zaštitnog sloja kapitala za OSV kreditne institucije. Prateći [internu metodologiju](#), preispitivanjem je utvrđeno ukupno sedam OSV kreditnih institucija na koje se primjenjuje zaštitni sloj u visini od 0,2% odnosno 2% ukupnog iznosa izloženosti riziku, ovisno o ocijenjenoj sistemskoj važnosti institucije. [Rezultati godišnjeg preispitivanja objavljeni su u siječnju 2019.](#)

Prema [Odluci o primjeni zaštitnog sloja za strukturni sistemski rizik](#) OSV kreditne institucije obvezne su održavati i zaštitni sloj za strukturni sistemski rizik koji se primjenjuje na sve izloženosti, dok su prema [Zakonu o kreditnim institucijama](#) kreditne institucije dužne održavati stopu zaštitnog sloja za strukturni sistemski rizik odnosno stopu zaštitnog sloja za OSV kreditne institucije, ovisno o tome koja je veća.

Budući da je stopa zaštitnog sloja za strukturni sistemski rizik i dalje veća od navedena dva zaštitna sloja kapitala, na OSV kreditne institucije i nadalje se primjenjuje samo stopa zaštitnog sloja za strukturni sistemski rizik.

3.3. Pregled makroprudencijalnih mjera po zemljama EU-a

Uz nastavak uzlazne faze kreditnog ciklusa (osobito u segmentu kredita stanovništvu) i rasta cijena nekretnina, u četvrtom tromjesečju 2018. nekoliko je zemalja EU-a podiglo stopu protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala. Tako je na početku siječnja 2019. protuciklički zaštitni sloj kapitala sa stopom različitom od nule primjenjivalo sedam zemalja (Češka (1,25%), Island (1,25%), Litva (0,5%), Norveška (2%), Slovačka (1,25%), Švedska (2%) i Ujedinjena Kraljevina (1%)), a tijekom sljedećih 12 mjeseci pridružit će im se Bugarska, Danska, Francuska, Irska i Luksemburg. Osim toga, u četvrtom su tromjesečju 2018. Češka i Norveška objavile povećanje stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala koja će se primjenjivati za 12 mjeseci na 1,75%, odnosno 2,5%.

Slovenska središnja banka u listopadu 2018. proširila je i dopunila makroprudencijalnu preporuku o kreditiranju kućanstava iz 2016. godine, koja se odnosila samo na stambeno kreditiranje. Potaknuta visokim stopama rasta gotovinskih kredita, uz istovremeno produljenje njihove ročnosti i povećanje iznosa tih kredita, izmjenom preporuke proširila je postojeće preporučeno ograničenje omjera otplate kredita i dohotka (DSTI) na sve potrošačke kredite, a proširena je i definicija otplate kredita tako da obuhvaća otplate svih, a ne samo stambenih kredita. Istovremeno je preporučena najveća ročnost potrošačkih kredita ograničena na 120 mjeseci. Naime, iako su u trenutačno povoljnom makroekonomskom okružju rizici povezani s tim ocijenjeni kao umjereni, dulja ročnost novoodobrenih potrošačkih kredita znači da bi oni mogli ostati u bilancama banaka i nakon što se ekonomski ciklus preokrene, a što u situaciji pogoršanih makroekonomskih kretanja može dovesti do naglog porasta neispunjavanja obveza po tim kreditima.

Tablica 1. Pregled makroprudencijalnih mjera po zemljama članicama Europske unije

	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	ES	FI	FR	GR	HR	HU	IE	IS	IT	LT	LU	LV	MT	NL	NO	PL	PT	RO	SE	SI	SK	UK
Zaštitni sloj kapitala i likvidnosti																														
ZS (ok)	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
ZS (pck)	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
ZS (gsv)						•		•		•							•					•								
ZS (osv)	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
ZS (ssr)	•		•		•		•	•		•		•	•	•								•	•	•		•	•		•	
Omjeri likvidnosti			•										•										•	•			•			
Limiti za prudencijalne omjere																														
DSTI				•	•			•					•										•	•	•			•	•	
LTD																													•	
LTI					•										•									•					•	•
LTV			•	•		•	•	•		•			•	•	•						•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Amortizacija kredita																							•	•				•		
Dospjeće kredita									•															•	•	•			•	•
Ostale mjere																														
Stup 2		•		•																		•						•	•	
Ponderi rizika		•								•			•		•									•			•	•	•	
LGD																								•						
Testiranje osjetljivosti/otpornosti na stres			•	•												•								•			•		•	•
Ostalo	•		•	•	•		•					•		•	•									•			•	•	•	•

Napomena: Navedene su mjere koje su u skladu s Uredbom (EU) br. 575/2013 o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva (CRR) te Direktivom 2013/36/EU o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima (CRD IV). Popis kratica s objašnjenjima nalazi se na kraju publikacije. Zelenom bojom označene su mjere koje su dodane u odnosu na prethodnu verziju tablice.

Isključenje od odgovornosti: informacije dostupne HNB-u

Izvori: ESRB; HNB; notifikacije središnjih banaka i mrežne stranice središnjih banaka zaključno s 15. siječnja 2019. Za detaljnije podatke vidi: https://www.esrb.europa.eu/national_policy/html/index.en.html.

Tablica 2. Provedba makroprudencijalne politike i pregled makroprudencijalnih mjera u Hrvatskoj

Mjera	Primarni cilj	Godina uvođenja	Opis	Temelj za standardne mjere u pravu Unije	Datum aktivacije	Učestalost revizije
Makroprudencijalne mjere koje je provodio HNB prije uvođenja CRD-a IV						
Prije uvođenja CRD-a IV HNB se koristio različitim mjerama makroprudencijalne prirode od kojih su najvažnije navedene i opisane u: a) Galac, T. i Kraft, E. (2011.): http://elibrary.worldbank.org/doi/pdf/10.1596/1813-9450-5772 b) Vujčić, B. i Dumičić, M. (2016.): https://www.bis.org/publ/bppdf/bispap86i.pdf						
Makroprudencijalne mjere predviđene CRD-om IV i CRR-om koje provodi tijelo nadležno za provedbu makroprudencijalne politike						
ZS (ok)	Rast kredita i zaduženosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2014.	Rano uvođenje: na razini od 2,5%	CRD, čl. 160. (6.)	1. 1. 2014.	Diskrecijska odluka
		2015.	Mala i srednja investicijska društva izuzeta iz obveze održavanja zaštitnog sloja za očuvanje kapitala	CRD, čl. 129. (2.)	17. 7. 2015.	Diskrecijska odluka
ZS (pck)	Rast kredita i zaduženosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1 i provedbom Preporuke ESRB/2014/1	2015.	Stopa ZS (pck) 0%	CRD, čl. 136.	1. 1. 2016.	Tromjesečno
		2015.	Mala i srednja investicijska društva izuzeta iz obveze održavanja protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala	CRD, čl. 130. (2.)	17. 7. 2015.	Diskrecijska odluka
ZS (osv)	Ograničiti sistemski učinak neusklađenih poticaja radi smanjenja moralnog hazarda u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2015.	8. 1. 2019. preispitivanjem je utvrđeno sedam OSV-a s odgovarajućim stopama zaštitnog sloja kapitala: 2,0% za OSV: Zagrebačka banka d.d., Zagreb, Erste&Steiermärkische Bank d.d., Rijeka, Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb, Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb, Addiko Bank d.d., Zagreb, OTP banka Hrvatska d.d., Split; 0,2% za OSV: Hrvatska poštanska banka d.d., Zagreb	CRD, čl. 131.	1. 2. 2016.	Jednom godišnje
ZS (ssr)	Rast kredita i zaduženosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2014.	Dvije stope ZS (ssr) (1,5% i 3%) primijenjene su na dvije podgrupe banaka (tržišni udio < 5%, tržišni udio ≥ 5%). Primijenjeno na sve izloženosti.	CRD, čl. 133.	19. 5. 2014.	Jednom godišnje
		2017.	Visina dviju stopa ZS (ssr) (1,5% i 3%) i primjena na sve izloženosti ostaju nepromijenjene. Odlukom (NN, br. 78/2017.) izmijenjen je način utvrđivanja dviju podgrupa na koje se ZS (ssr) primjenjuje. Podgrupe se utvrđuju izračunom pokazatelja prosječnoga trogodišnjeg udjela imovine kreditne institucije ili grupe kreditnih institucija u ukupnoj imovini nacionalnoga financijskog sektora (pokazatelj < 5%, pokazatelj ≥ 5%).	CRD, čl. 133.	17. 8. 2017.	Najmanje jednom u dvije godine
Ponderi rizika za izloženosti osigurane hipotekom na stambenim nekretninama	Rast kredita i zaduženosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2014.	Strože definiranje stambenih nekretnina za primjenu povlaštenih pondera rizika (npr. vlasnik ne može imati više od 2 stambene nekretnine, izuzimaju se kuće za odmor, potreba uvođenja kategorije stambenih objekata u kojima stanuju vlasnici ili najmprimci)	CRR, čl. 124., 125.	1. 1. 2014.	Diskrecijska odluka

Mjera	Primarni cilj	Godina uvođenja	Opis	Temelj za standardne mjere u pravu Unije	Datum aktivacije	Učestalost revizije
Ponderi rizika za izloženosti osigurane hipotekom na poslovnim nekretninama	Smanjenje i sprječavanje pretjerane ročne neusklađenosti i tržišne nelikvidnosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2014.	HNB je izdao preporuku bankama (pravno neobvezujuća mjera) o izbjegavanju uporabe pondera rizika od 50% za izloženosti osigurane poslovnim nekretninama u uvjetima niske tržišne likvidnosti.	CRR, čl. 124., 126.	1. 1. 2014.	Diskrecijska odluka
		2016.	Odluka o višim ponderima rizika za izloženosti osigurane hipotekom na poslovnim nekretninama; ponder rizika 100% (zamjenjuje preporuku HNB-a iz 2014., odnosno efektivno je povećan s 50%)	CRR, čl. 124., 126.	1. 7. 2016.	Diskrecijska odluka
Dodatni kriteriji za procjenu kreditne sposobnosti potrošača	Upravljanje kreditnim rizicima kod stambenih potrošačkih kredita u skladu sa Smjernicom EBA-e o procjeni kreditne sposobnosti (EBA/GL/2015/11) te Smjernicom EBA-e o provođenju postupka naplate dospjelih neplaćenih obveza i ovršnog postupka (EBA/GL/2015/12)	2017.	Odluka o dodatnim kriterijima za procjenu kreditne sposobnosti potrošača te provođenju postupka naplate dospjelih neplaćenih obveza i dobrovoljne namire čiji su obveznici primjene kreditne institucije koje posluju u RH		1. 1. 2018.	Diskrecijska odluka
Ostale mjere i aktivnosti politike koju provode tijela nadležna za makroprudencijalnu politiku, a koje su važne za tu politiku						
Zaštita i podizanje svijesti potrošača	Podizanje svijesti i kreditne sposobnosti dužnika u skladu s Preporukom ESRB/2011/1	2013.	Odluka o sadržaju i obliku u kojem se potrošaču daju informacije prije ugovaranja pojedine bankovne usluge (kreditne institucije obvezne su obavještavati klijente o promjenama kamatnih stopa i valutnom riziku)		1. 1. 2013.	Diskrecijska odluka
		2013.	Izmjena odluke od 1. siječnja 2013. (kreditne institucije bile su obvezne pružati i informacije o povijesnim oscilacijama valute u kojoj je nominiran kredit ili valute uz koju je kredit vezan u odnosu na domaću valutu u proteklih 12 i 60 mjeseci)		1. 7. 2013.	Diskrecijska odluka
Zaštita i podizanje svijesti potrošača	Podizanje svijesti dužnika u skladu s Preporukom ESRB/2011/1 i poticanje cjenovne konkurencije u bankovnom sustavu	2017.	Informativna lista ponude kredita potrošačima, dostupna na mrežnim stranicama HNB-a, donosi sustavan i pretraživ pregled podataka o uvjetima pod kojima banke odobravaju kredite. Informativnom su listom standardne informacije dostupne potrošaču proširene informacijama o kamatnim stopama.		14. 9. 2017.	Diskrecijska odluka
Strukturne repo operacije		2016.	Cilj je operacija na tržištu osigurati bankama dugoročnije izvore kunske likvidnosti po kamatnoj stopi konkurentnoj kamatnim stopama na ostale izvore kunske likvidnosti banaka, na temelju dužničkih vrijednosnih papira izdavatelja iz Hrvatske kao instrumenta osiguranja.		1. 2. 2016.	Diskrecijska odluka
		2017.	Cilj je strukturnih operacija na tržištu osigurati bankama dugoročnije izvore kunske likvidnosti. Odlukom o provođenju monetarne politike Hrvatske narodne banke (NN, br. 94/2017.) predviđa se stvaranje skupa prihvatljivoga kolaterala za sve kreditne operacije središnje banke, uključujući strukturne operacije, čime se otvara mogućnost korištenja kratkoročnih vrijednosnih papira za dugoročne operacije HNB-a.		20. 9. 2017.	Diskrecijska odluka
Zaštita i podizanje svijesti potrošača	Pitanja financijske stabilnosti povezana s razinom svijesti dužnika o rizicima	2016.	HNB daje čvrste preporuke (javno) dužnicima da pozorno analiziraju dostupne informacije i dokumentaciju o ponudnim proizvodima i uslugama prije donošenja konačne odluke, kao što je običaj i u slučaju bilo kojega drugog ugovora.		1. 9. 2016.	Diskrecijska odluka
Zaštita i podizanje svijesti potrošača	Ublažavanje kamatnog rizika u sektoru kućanstava i kamatno induciranoga kreditnog rizika u portfeljima banaka i poticanje konkurencije proizvodima u bankovnom sustavu	2017.	HNB donosi Preporuku za ublažavanje kamatnoga i kamatno induciranoga kreditnog rizika pri dugoročnom kreditiranju potrošača kojom se kreditnim institucijama koje pružaju usluge kreditiranja potrošača preporučuje da svoju paletu kreditnih proizvoda prošire kreditima s fiksnom kamatnom stopom, uz minimiziranje popratnih troškova za potrošače.		26. 9. 2017.	Diskrecijska odluka
Ostale mjere čiji su efekti od makroprudencijalnog značaja						
Zaštita i podizanje svijesti potrošača	Pitanja financijske stabilnosti zbog kamatnog i valutnog rizika	2013.	Izmjena i dopune Zakona o potrošačkom kreditiranju: za utvrđivanje kamatne stope definirani su fiksni i promjenjivi parametri, čime se ograničava učinak aprecijacije tečaja na stambene kredite na maksimalno 20%.		1. 12. 2013.	Diskrecijska odluka
Zaštita i podizanje svijesti potrošača	Pitanja financijske stabilnosti zbog kamatnog i valutnog rizika	2014.	Izmjena i dopune Zakona o potrošačkom kreditiranju: banke su obvezne obavještavati svoje klijente o tečajnom i kamatnom riziku u pisanom obliku.		1. 1. 2014.	Diskrecijska odluka
Zaštita i podizanje svijesti potrošača	Pitanja financijske stabilnosti zbog valutnog rizika	2015.	Izmjena i dopune Zakona o potrošačkom kreditiranju: zamrzavanje tečaja CHF/HRK na 6,39		1. 1. 2015.	Diskrecijska odluka
Zaštita i podizanje svijesti potrošača	Pitanja financijske stabilnosti zbog valutnog rizika	2015.	Izmjena i dopune Zakona o potrošačkom kreditiranju: konverzija kredita u švicarskim francima		1. 9. 2015.	Diskrecijska odluka
Zaštita i podizanje svijesti potrošača	Pitanja financijske stabilnosti zbog kreditnog rizika	2017.	Zakon o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona: povećan je iznos dijela dohotka koji nije moguće ovršiti, a koji se odnosi na dužnike s ispodprosječnom neto plaćom.		22. 7. 2017. (1. 9. 2017.)	Diskrecijska odluka
Zaštita i podizanje svijesti potrošača	Pitanja financijske stabilnosti zbog kamatnog i valutnog rizika	2017.	Zakon o stambenom potrošačkom kreditiranju: za utvrđivanje promjenjive kamatne stope definirana je struktura kamatne stope kroz referentne promjenjive parametre i fiksni dio stope; za stambene potrošačke kredite u stranoj valuti klijentima je dana mogućnost jednokratne konverzije kredita iz valute u kojoj je kredit nominiran ili za koju je vezan u alternativnu valutu bez dodatnih troškova.		20. 10. 2017.	Diskrecijska odluka

Napomena: Popis kratica s objašnjenjima nalazi se na kraju publikacije.

Izvor: HNB

Pojmovnik

Financijska stabilnost je stanje koje se očituje u nesmetanom i učinkovitom funkcioniranju ukupnoga financijskog sustava u procesima alokacije financijskih resursa, procjene i upravljanja rizicima te izvršavanja plaćanja, kao i u otpornosti financijskog sustava na iznenadne šokove te pridonosenju dugoročno održivome gospodarskom rastu.

Sistemska rizik definira se kao rizik nastupanja događaja koji kroz različite kanale mogu onemogućiti obavljanje financijskih usluga ili rezultirati snažnim porastom njihovih cijena i ugroziti neometano poslovanje većeg dijela financijskog sustava, a stoga negativno djelovati i na realnu gospodarsku aktivnost.

Ranjivost u kontekstu financijske stabilnosti označuje strukturna obilježja, odnosno slabosti domaćega gospodarstva koje ga mogu činiti manje otpornim na moguće šokove i pojačavati negativne posljedice tih šokova. U publikaciji se analiziraju *rizici* povezani s događajima ili kretanjima čija materijalizacija može rezultirati narušavanjem financijske stabilnosti. Primjerice, zbog visokih omjera javnog i inozemnog duga i BDP-a te visokih potreba za njegovim (re)financiranjem, Hrvatska je vrlo ranjiva s obzirom na moguće promjene financijskih uvjeta i izložena je rizicima promjene kamatnih stopa ili tečaja.

Mjere makroprudencijalne politike podrazumijevaju primjenu instrumenata ekonomske politike, a ovisno o specifičnostima rizika i obilježjima njegove materijalizacije mogu biti standardne mjere makroprudencijalne politike. Osim toga, mjere monetarne, mikroprudencijalne, fiskalne i drugih politika mogu se također, ako je to potrebno, upotrebljavati u makroprudencijalne svrhe. Isto tako, s obzirom na to da unatoč određenim pravilnostima evolucija sistemskog rizika i njegove posljedice mogu biti teško predvidive u svim svojim manifestacijama, uspješno očuvanje financijske stabilnosti ne zahtijeva samo međuinstitucionalnu suradnju u području njihove koordinacije, već po potrebi i oblikovanje dodatnih mjera i pristupa.

Popis kratica

- b.b. bazni bodovi
- BDP bruto domaći proizvod
- BiH Bosna i Hercegovina
- br. broj
- CHF švicarski franak
- CRD IV Direktiva 2013/36/EU o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima
- CRR Uredba (EU) br. 575/2013 o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva
  - čl. članak
- d.d. dioničko društvo
- DSTI pokrivenost otplata duga prihodima (engl. *debt-service-to-income ratio*)
- EBA Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo
- EBITDA poslovna dobit prije kamata, poreza i amortizacije
- EGP Europski gospodarski prostor
- ESB Europska središnja banka
- ESMA Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala
- ESRB Europski odbor za sistemske rizike
- EU Europska unija
- Fed američka središnja banka (engl. *Federal Reserve System*)
- FOMC Federalni odbor za otvoreno tržište (engl. *Federal Open Market Committee*)
- Hanfa Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
- HNB Hrvatska narodna banka
- HRK kuna
- IRB interni rejting-sustav
- LGD ponderi rizika i gubitak zbog nastanka statusa neispunjavanja obveza (engl. *loss-given-default*)
- LTD pokrivenost kredita depozitima (engl. *loan-to-deposit ratio*)
- LTI pokrivenost kredita prihodima (engl. *loan-to-income ratio*)
- LTV pokrivenost kredita vrijednošću kolaterala (engl. *loan-to-value ratio*)
- mlrd. milijarda
- NBB središnja banka Belgije
- NN Narodne novine
- npr. na primjer
- OSV ostale sistemski važne (kreditne institucije)
- SAD Sjedinjene Američke Države
- st. stavak
- tr. tromjesječe
- ZS (gsv) zaštitni sloj za globalne sistemski važne institucije (engl. *global systemically important institution buffer*)
- ZS (ok) zaštitni sloj za očuvanje kapitala (engl. *capital conservation buffer*)

- ZS (osv) zaštitni sloj za ostale sistemski važne institucije (engl. *other systemically important institutions buffer*)
ZS (pck) protuciklički zaštitni sloj (engl. *countercyclical capital buffer*)
ZS (ssr) zaštitni sloj za strukturni sistemski rizik (engl. *structural systemic risk buffer*)

Dvoslovne oznake za zemlje

AT	Austrija
BE	Belgija
BG	Bugarska
CY	Cipar
CZ	Češka
DE	Njemačka
DK	Danska
EE	Estonija
ES	Španjolska
FI	Finska
FR	Francuska
GR	Grčka
HR	Hrvatska
HU	Madžarska
IE	Irska
IS	Island
IT	Italija
LT	Litva
LU	Luksemburg
LV	Letonija
MT	Malta
NL	Nizozemska
NO	Norveška
PL	Poljska
PT	Portugal
RO	Rumunjska
SE	Švedska
SI	Slovenija
SK	Slovačka
UK	Ujedinjena Kraljevina

ISSN 2459-8704